

Dodenherdenking 4 mei 2022, Heerlen

(Gesproken woord geldt)

4 mei,
Dodenherdenking,
gaf me altijd een dubbel gevoel.

Dubbel,
want het scheelde maar weinig
of ook Chris Roemer
werd al 77 jaar
herdacht in de twee minuten stilte van vandaag.

22 was hij,
toen hij in mei 1940,
als dienstplichtig militair
aan de grens
het land vergeefs verdedigde.

Eenmaal terug
in zijn platgebombardeerde thuisstad Rotterdam,
duikt hij diep, diep in het verzet,
totdat hij in oktober 1944 tegen de lamp loopt,
zwaar wordt mishandeld,
niets loslaat,
en wordt veroordeeld tot de 'dood door kogel'

Een kogel die hij niet krijgt,
omdat een Knokploeg,
hem – en anderen uit het verzet –
op spectaculaire wijze
op tijd uit de gevangenis bevrijdt.

Voor mij die zijn zoon zou worden,
natuurlijk een groot geluk,
anders zou ik hier nu niet staan,
niet eens bestaan...

Maar hoe, hoe was dat voor mijn vader?

Ja, hij werd gered.

Maar vier andere mannen,
van wie ze de celdeur niet open kregen,
niét.

Vier mannen zonder doodvonnis,
die nu wél de kogel kregen,
dezelfde dag nog,
uit vergelding
voor zij die wél bevrijd werden...

En hoe, hoe was dat voor Jan Cornips hier uit Heerlen?

Hij was 19 toen de oorlog uitbrak,
weigert als student te tekenen voor loyaliteit aan de bezetter,
en vertrekt voor verplichte tewerkstelling naar Duitsland;
om zijn ouders niet in gevaar te brengen.

Maar ook hij weet
naar zijn eigen stad terug te keren,
en gaat – net als mijn vader –
een hoofdrol spelen in het verzet.

Totdat hij in juli 1944 hoort,
dat de nazi's hem op het spoor zijn,
onderduikt,
maar daarom – uit represaille –
zijn vader Constant Cornips wordt opgepakt.

En zo moet zijn vader - een zeer sociaal bewogen bureauhoofd van de Armenraad, die
zijn contacten ook inzet voor hulp aan onderduikers – zo moet deze vader in plaats van
zijn zoon naar Concentratiekamp Vught.

Daar krijgt hij de kogel.

Op dolle dinsdag, 5 september 1944;

een kleine twee weken voordat hij 49 zou worden,
en Heerlen zich een vrije stad mocht noemen...

En hoe, hoe gaat het straks voor de peuter van Aleksej Tsyko zijn?

Aleksej – 55 jaar oud –
sneuvelde afgelopen 31 maart, in Boetsja,
die Oekraïense stad,
die wij hier net hebben leren kennen van de gruwelbeelden.

De kleine gaat horen dat óók zijn vader een goede man was, die

- vroeger aanvoerder van het nationale rugbyteam was;
- daarna als burgemeester strijd voerde tegen corruptie’;
- en na de inval meteen de wapens opnam om te vechten voor vrijheid...

Maar toch,

Ik hoef mijn geweldige vader pas te missen sinds 2001;
Jan Cornips zijn volwassen leven;
deze peuter zijn héle leven

Ik weet,

vandaag op 4 mei herdenken wij ónze doden;
van tijdens en na de Tweede Wereldoorlog.
Hier en elders.

Maar het zou weer dubbel voelen,
nu wij na twee jaar,
weer in verbondenheid mogen herdenken,
om die verbondenheid niet uit te strekken
naar daar waar nu zoveel doden vallen,
ook weer hier in Europa,
waarvan wij dachten,
dat het nooit meer zou gebeuren...

Laten we vandaag bij iedereen stilstaan,
zij die toen vielen,
en zij die vandaag nog steeds vallen...